

GŁOD (674) *sb m*

głód (23), głód (1); głód : głód *OpecŻyw* (2 : 1). ◇ głód-

sg N głód (174). ◇ *G* głodu (157). ◇ *D* głodu (4), głodowi (3); -u *Mącz, BielSpr* (2); -owi *KwiatKsiąż, BudBib*; -u : -owi *BielKron* (1 : 1). ◇ *A* głód (103). ◇ *N a. A* głód (1). ◇ *I* głodem (158); -em (9), ęm (3), -(e)m (146); -ęm *Calag* (2); -(e)m; -ęm *BielKron* (27 : 1). ◇ *L* głodzie (45). ◇ *pl N* głody (16). ◇ *G* głód(o)w (2). ◇ *A* głody (9). ◇ *I* głody (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. Stan organizmu wywołany brakiem lub niedostatkami pożywienia; chęć jedzenia; brak lub niedostatek pożywienia; *fames Mącz, Calag, Calep, Cn; inedia BartBydg, Mącz, Calep; esuries, esurigo, esuritia, rabies edendi, rabies ventris Cn* (344) : *OpecŻyw* 3v; *BartBydg* 74; *FalZioł* V 36; *March*² Dv; á ząwždy będą náfyceni chocia ynńfy będą wielkiem głodem pracowác. *RejPs* 55v; *RejKup* e3v; á wy nic nie iecie iedno zioła/ iákoby wieprze/ y głodu nie oddalacie *HistAl* K3v, D2, K5; *GroicPorz* kk2 [2 r.]; *RejWiz* 142v; *BibRadz* 1.*Mach* 6/54; *BielKron* 355; *Famem* sustentare, *Podopręc* bokow/ opátřzić fie przeciw głodu. *Mącz* 448c, 117c [2 r.], 205c, 384c, 473a; *Prot* B4; *RejPos* 70v, [219]v; *BudBib* *Tob* 4/14; *ModrzBaz* [38]v; *Hunger. Głod. Láknięnie. Fames. Calag* 289b; *On zboża ludziom/ ná świeckiego głodu wwiárovánie dochował: á ten chleb żywotá wiecznego świata wřzytkiemu wychował. SkarŻyw* 245, 22, 188, 241; *KochFr* 109; *ArtKanc* C16v; *ActReg* 32; *Calep* 407a, 529b; *RybGęśli* D; *Iefzczę* to nie wielka winność/ gdy kto vkrádnie. Bo to czynić może/ áby fie od głodu ráował *PowodPr* 79.

głód komu (1): Co zá głód był fynowi ftárřzemu/ w oycowřkim y práwie dořtátecznym domu *SkarŻyw* 346.

głód na kogo, na co [w tym: *przyszedł* (2), *przychodzi* (1), *przypadnie* (1)] (4): *BierEz* I3v; *Gdy* na Lińa głód przychodzi/ tedy fie zdechłym vczyni, y wzwaliwřzi fie leži gębę odtworzywřzy/ á ozor wywiefiwřzy/ tedy ptacy řmrodliwy duch z iego geby czůiącz, iako ku řcirwu do gęby przyłathaią/ *Także* on za nogi chwyta y pożyra. *FalZioł* IV 14a; *BielKron* 443; *Mącz* 352b.

W połączeniach szeregowych (4): *GroicPorz* kk4v; *BibRadz* *Rom* 8/35; *BielKron* 259v; *Ty* pořtronne w przod widźiřz y domowe zdrády/ *Twym* przykładem wytrwáne y řmutne *Hyády/ Y* głod/ y bezřen/ y proch/ y błotá/ y láfy/ *Y* wżgárdzone nád głowá iákmiarz řimne páfy. *SzarzRyt* C3.

W przeciwstawieniach: »pokarm (2), obżarstwo ... głód« (3): *HistJóz* Cv; *iam* obżárřtwá vřłuchał/ á ty głodem bywałř morzony *LatHar* 269; *Bo* iáko řię człowiek/ *mowi* Apořtoł/ *pokármem* vwefela/ *ták* řię głodem zářmuca. *SkarKaz* 120b.

W charakterystycznych połączeniach: *głód* domieszczá, *nalega, napadł; głodu* oddalác (oddalić) (2), *ujć, ulżyć; od głodu* ratowác się; *głód* długi, *niemały, niewdzięczny, niewymowny, nieznořny, srogi, świecki, wielki* (10); *głodu* czas, *dostatek, połowica, potrzeba, przywiedzenie, ucisk, uwiarowanie* (2).

Przysłowia: *Ták* włáśnie wilczá řtypá bywa řmierć báránia, *Kozie* zdrowie głod wilczy, *według* mego zdánia. *KlonWor* **2v.

Kto we żniwá pářrzy chłodu *Náci*erpi fie řimie głodu *BierEz* Mv.

Frazy: »głód dojmuje (a. dojmie)« [szyk zmienny] (2): *KochPs* 188; Więc kiedy mu doymie głód/ naprzód do ogrodá Cudzego leżie/ gdy mu połżuży pogodá. Krádnie rzeczy ogrodne/ owoce obrywa *KlonWor* 34.

»głód dokucza (a. dokuczy)« (2): A gdy iuż ludziom głód dokuczał/ wołáli do Fáraóná żywności żądáiąc [*Qua esuriente, clamavit populus ad Pharaonem alimenta petens*] *Leop Gen* 41/55; *HistLan* F3v.

»głód dolega« (1): Dáley Rzymiánie niewiedzyeli co czynić/ bo ich głód dolegał. *BielKron* 109v.

»głód (s)trapi; głodem (s-, u)trapien(y)« [szyk zmienny] (4; 11): Gdy to połłowie przed Senatem powiedzyeli/ przyzwolili na to (bo ie głód trapił) tylko o wrocenie skárbow Tárquiniufowi chćá mieć íprawę przed krolem *BielKron* 106, 26, 309, 388v, 394v, 405; *BielSat* M4v; Dobrze też áby pokęfu częgo ziedli [*rycerze*] przed potykániem/ áby nie byli głodem strapieni przes długie nieiedzenie. *BielSpr* 16v; Będá iesć ludzie głodem vtrapieni/ Ale y będą hoynie náfyчени *KochPs* 32, 164 [2 r.], 166; *BielSjem* 35; *GrabowSet* R4; *LatHar* 337.

Zwroty: »być (a. przebywać) w, o głodzie« = *esse in fame Vulg* (4 : 1): Bom ia ieffcze bil o głodzie Gdi ie vcziekl wtim zawodzie *RejRozm* 403; *Leop* 4.Reg 7/12; Iáko oney niewieście Sáreptáńkicy ktora mu plácek vpiekłá/ będąc w wielkim głodzie/ thám gdzie iuż y mátki włafne dzieci fwe iádły *RejZwierc* 125; *ArtKanc* C18; *WujNT* 2.Cor 11/27.

»głodu doznawać« (1): Lwi drapieżni/ ktorzy síłóm fwym vfáią/ Częłto niedoštátku y głodu doznáią. *KochPs* 47.

»głodem ginąć« = *być głodnym, cierpieć głód* (2): Iakółz wielé ma dofyc chleba a iá głodem ginę [*ego autem fame pereo*]? *MurzNT Luc* 15/17; *BudNT Luc* 15/17.

»głodu nie mieć« = *nie być głodnym* (1): Połtem ták fię był viał ná początku vrzędu fwego/ ífz iáko powiádał/ głodu nie miał połzcząc/ áni ímáku iedząc. *SkarŻyw* 332.

»głodem mordować« (1): Grzbiety nam frodze oráli Nieznośnémi plagámi: Y głodem nas mordowáli Y ciężkiemi pracámi. *KochPs* 193.

»głód mrzeć, głodem umierać (a. obumrzeć), głodu przymierać (a. namrzeć się)« = *być głodnym, cierpieć głód; fame perire Vulg* [szyk zmienny] (7 : 5 : 2): *RejPs* 87; *BielKom* E7; *GliczKsiąż* G7v; a ktorzy słuchác niechcieli á nie nágotowáli tobie Máńny na fwięto/ gdy wyfzli zbierać w fwięty dzyeń/ nie było nic/ mufieli mrzeć głód. *BielKron* 31; Nic to nie było fiedm lat walczyć nieprzeštáiąc. Mroz/ i goráco ćierpiąc/ głodu przymieráiąc. *KochSat* A2v; Ale y ono tychże dwu pánow záprośzenie ná obiad do páná Chwálczewfkiego [...] niemniey trefne było/ bo y głodu fie drugi námárl/ y piefzo fie ná zad (koniá y sługi przed mieyfczem od fiebie odeślawfzy) kłufác mufiáł. *GórnDworz* S6; *RejPos* 72v; *SkarŻyw* 346, 452; A nád chłopá chćiwégo Niemáłz nic nędznieyłzého: Bo ná drugiego zbierá/ A fám głodem vmiéra. *KochPieś* 27; *PudłFr* 30; *GrabowSet* H4v; *WujNT Luc* 15/17; Báłtrowie fą ízczęśliwi/ íwowlni/ vporni. Bo Plinius Kukołki/ Iáłtrzębiego rodu/ Być powieda: przeto też nie rády mrą głodu. *KlonWor* 61.

»paść od głodu« (1): y będą wílyfscy wytráчени w źiemi Egíptfkicy: y pádną od miećzá/ y od głodu [*cadent in gladio et in fame*] *Leop Ier* 44/12.

»od głodu, głodem, przez głód, z głodu poginać (a. zginać)« [szyk zmienny] (4 : 3 : 1 : 1): *MiechGlab* 4, 38; *LubPs* R6; Lepiey fię tym ítáło co zginęli od miećzá/ niż tym co poginęli od głodu

[*Meliores fuerunt interfecti gladio prae interfectis fame*] *BibRadz Thren* 4/9; wołał głosem wielkim/ iż wżycy poginą przez miecz y głód/ ktorzy lie w mieście zawnrzyć chcą y s krolem. *BielKron* 95, 366; *KochTr* 23; *StryjKron* 260; *SkarKazSej* 706a.

»głodem polec« (1): Męczeństwem y głodem wiele ich poległo/ Wielę ich przed morem wfortę śmierci wbiegło. *WisznTr* 33.

»głodem (po-, u-, z)morzyć (się), (z-, u-, prze)morzon(y), morzenie; głód (u-, z)morzy« = *fame necare Mącz, Calag; tradere ad moriendum in fame PolAnt* [szyk zmienny] (14 : 11 : 1; 2); *BielKom* B6v; *LubPs* D4; *KrowObr* 11v, 113, 132, 242; *BibRadz 2.Par* 32/11; *BielKron* 112v, 162, 375v, 458v; *BielSpr* 19v; *Mącz* 358b; Ale oto sam widziłz/ nálezłám dwie drewnie/ Aby m s tego oštátku/ wczyniła pewnie/ Cobym s fwym fynem zyádłá/ przed tym niż głód zmorz [!]/ Bo iuz zátym do końcá/ pewnie nas vmorzy. *HistHel* B2; *Calag* 290a; Kazał iá tedy w kościele Dyany zámknąwży głodem morzyć. *SkarŻyw* 21, 47, 249, 529, 532 [2 r.], 553 [2 r.]; *StryjKron* 432; Nie lęka fye cnotá/ Zadného kłopotá. [...] Głód iéy nie vmorzy/ Złoto nie przyšporzy. *PudłFr* 4; *LatHar* [+9], 269, 612.

»od głodu, głodem, w głodzie, z głodu (po-, u-, ze)mrzyć (a. umierać)« = *mori in fame Vulg, PolAnt; fame perire Modrz, Calag; fame interire, mori fame Vulg; mori PolAnt; finire vitam inedia Mącz* [szyk zmienny] (13 : 11 : 2 : 1); *HistJóz Cv; KrowObr* 149; Otom słyłá że pńzenicę przedáią w Egipcie/ Iedźcie á nákupcie nam potrzeb/ byfmylie mogli żywić: á nie pomárli od głodu [ut possimus vivere, et non consumamur inopia], *Leop Gen* 42/2 [przekład tego samego tekstu *HistJóz Cv*]; á pomárli w boleściách co nagorńfych/ w głodzie w mieczu/ y w wygnaniu. *Leop Bar* 2/25, 4.*Esdr* 15/57, *Ier* 38/2; *BibRadz 4.Reg* 7/4; *BielKron* [85²]v, 113v, 214v [2 r.], 261; *Mącz* 127d, 254a; *RejPos* 81v; *RejZwierc* 251; *BudBib Bar* 2/22[25]; Vyrzy vbogá wdowę/ á oná drwá zbira/ A od głodu práwie iuz/ ná poły vmiera. *HistHel* B2; *ModrzBaz* [38]; *SkarJedn* 79; *Calag* 290b; *SkarŻyw* 349; A druga wielkość Rufkich vphow gdy vciekáiąc do swoich łodzi przyšzli/ obaczywży być popalone/ y w niwecz obrocone z fráunku/ z nędze/ y z głodu niemogąc Rzek przebyć/ tám pomárli y poginęli *StryjKron* 260, 290; Ktory też zołtanie/ ábo oblężony będzie/ ten głodem zemrze *PowodPr* 7; *SkarKaz* 245a; *SkarKazSej* 669a.

»od głodu, głodem, z głodu (po-, wy)zdychać (a. zdechnąć); zdychanie od głodu« = *in fame mori Vulg, PolAnt; fame perire, mori fame Vulg; fame interire a. necari Mącz* [szyk zmienny] (17 : 5 : 4; 1): A gdy fie iuz Sęp fstarzeie/ tedy mu fie wirzchni nos pod fpod fkrzywi iż żadney rzeczy veń wziąć nie może/ á tak że sam od głodu zdycha. *FalZioł* IV 27a; Szpetne to nowiny v nas iuz po ftronach flychąć Poczęli fnadz z wielkich głodow wiele ludzy zdychać *RejJóz* L8v, L8v, M2, M2v; *Leop 4.Esdr* 15/58, *Ier* 38/9, 44/12, 1.*Mach* 13/49; *BibRadz Ier* 21/9; Thego roku w Polńce byłá wielka žimá/ fład był wielki nieurodzay/ y głód dla zdychania dobytká od głodu/ ktoremu pošpolity człowiek odzyerał fńopki pošzyte y dawał všmierzáiąc ryczenie iego. *BielKron* 388, 121, 401; *Necatus fame, Zdechł od głodu. Mącz* 243d, 105b; *RejPos* 113; *HistLan* B2; *RejZwierc* 66, 189, [203]v; Oblubieńcy ich poginą ná walce/ á mężowie od głodu pozdycháią. *BudBib 4.Esdr* 16/35; *StryjKron* 432; *WerGość* 213, 222; *ActReg* 27; *WujNT* 151; *CiekPotr* 23.

»głód śmierzyć« (1): Węgrowie także/ Czechowie/ Morawcy/ Słężacy/ Sálfowie/ Pomorczycy/ Duńczycy nędzą y niewczáflámi Litewfkimi/ y ledá zielefkámi/ ktore głód śmierząc ieść mufieli/ zemdleni y zárażeni ná drogach wftawáli *StryjKron* 432.

»trudzić głodem« (2): Tedy go Cefarz do ciężkiego bárzo więzienia dáć y trudzić głodem y niewczáfy kazał. *SkarŻyw* 300, 300.

»głód (wy)cierpieć [= *doznawać*], cirpiący; nacierpieć się (*a. pocierpieć*) głodu« = *esurire, famem pati Vulg; famescere PolAnt; laborare inedia, pati a vita Mącz* [szyk zmienny] (31 : 1; 5): *BierEz* Mv, Q2; *OpecŻyw* 15v, 28v, 35v; *HistJóz* Cv [3 r.]; *FalZioł* V 36; Thrzecie [prawo] że grekowie gdyżby mieli ieść głód cierpią *BielŻyw* 23; *WróbŻołt* 58/7, S6, 58/15; *RejJóz* O3v; *RejKup* n5v; *KromRozm II* d3v; *GliczKsiąż* I4; [jako są] Drudzy głód y niedořtátek cirpiący. *LubPs* Y4; A zewřzytkich ziemie przyieźdzáli do Egiptu iżby kupowáli zboże ku żywności/ á głodu niecierpieli [*nam et illos oppresserat fames*]. *Leop Gen* 41/56, 1.*Mach* 13/49; *BibRadz Ps* 33/11; *Perferre* Frigus, Sitim, Zimno/ Głód/ Prágnienie wycierpieć. *Mącz* 123d, 180d, 284a; *HistRzym* 112v [2 r.]; *RejZwierc* 59v, 104v [2 r.]; A fam sie vdał w puřczą/ ná cały dzyeń chodu/ Przez ktory ták rozumiem/ iż poćirpiął głodu. *HistHel* C3; *SkarŻyw* A3v, 2, 291, 459; *ArtKanc* B10, C16v; *SkarKaz* 386b.

»głód (wy)cierpieć [= *znosić, wytrzymywać*]; (nie)cierpliwy na głód, głodu« = *famem tolerare Mącz; inediam tolerare Modrz* [szyk zmienny] (6; 2 : 1): *FalZioł* IV 12a; *GlabGad* K6v; *MiechGlab* 21; W řzáciech á w zbroiách bárzo sie kocháią/ ná głód/ zimno/ y ná inną nędzę/ íą bárzo ćierpliwi. *BielKron* 280v, 255; *Famem tolerare, Głód cierpieć/ álbo yáko táko sie w drogości żywić. Mącz* 457a; *BielSpr* 53v; Bo tu dawa znác/ że ludzie rozpieřzczonego żywotá [...] páncierzá y przyłbice niemogá długo nořić/ áni we zbroi długo chodzić: á gorácá/ zimná/ głodu/ y prace wycierpieć niemogá [*solem, frigus, inediam, laborem recusare*], *ModrzBaz* 109v, 110v.

»zdychać głodem, od głodu« = *być głodnym, cierpieć głód* [szyk zmienny] (2 : 1): á ono pełne Burfy y Kollegia íą Krákwfkie godnych ludzi/ ktorzy známienitych náuk ludzie/ zdycháią głodem/ Bífkupiem niemotom wftępując. *OrzRozm* O4v; *GórnDworz* O4; *WerGořc* 222.

»od głodu, z głodu (ze-, o)mdleć; od głodu medł« [szyk zmienny] (6 : 1; 2): Liřká będąc od głodu mdlá/ Ořłowi wřzy obiádlá *BierEz* Q2v, P, R2; Albo by oná řzkápá co íą biegác máią/ Aby zawod wygrála/ głodno íą chowáią. A gdy z głodu zemdleie/ wzawod íą vcieką/ A po chwili y zá płot zá nogi wywleką. *RejWiz* 191; Zemdleie od głodu moc iego [*Attenuetur fame robur eius*]/ á łaknienie doydzie do kořci iego. *Leop Job* 18/12; *BielKron* 68, 108v; *PudłFr* 59; *ArtKanc* N2.

»od głodu zeřć, głodem odeřć« (1 : 1): ábowiem prze niedořthátek żywności/ wiele ludu głodem odeřzło y niemocámi *BielKron* 215v; *fame, frigore, illuvie, squalore enecta*, Od głodu/ mrozu/ plugáwftwá y nędze zeřzłá. *Mącz* 243d.

Wyrażenia: »głód chleba« (1): A ktorzy íą na gorach/ głodem wyzdycháią/ a będą ná fobie źrzcć ciało řwoie/ y krew będą pić/ od głodu chleba [*a fame panis*]/ y prágnienia wody. *Leop 4.Esdr* 15/58.

»głód jedzenia« (1): Piętnáfta przyczyna przeřzkadzájąca łącznemu Porodzeniu/ ímętek albo niemocz/ albo głód iedzenia/ albo thakieř niedořthátek á wielkie prágnienie picia *FalZioł* V 18b.

»głodem uciśniony (a. ściśniony)« [szyk 1 : 1] (2): Iż gdy byli wciśnieni głodem [ut illi quidem concupiscentes escam Vulg]/ obrzydźli też łobie przyrodzoną chuć swoję y potrzebną/ dla rzeczy im od ciebie dánych y okazanych. *BibRadz Sap* 16/3; *BielKron* 214v.

»głodem udręczony« (2): obżarcy też niewymownym głodem ij pragnienijm będą vdręczeni. *OpecŻyw* 191v; *LatHar* 273.

»głodem znędzony« (2): *MiechGlab* 31; Gielorych ten ná zamku będąc obłożony/ Ták iż był wielkim głodem / ták bárzo znędzony. Ze żadnym obyczáiem nie mógł fie obronić/ Kazał zamek otworzyć/ łam fie dał powieścić. *RejZwierz* 19v.

Szeregi: »choroby i głod« (1): Czerwoni też oni Knechci część się ich rozeszło, część pozdychało, chorobami y głodem *ActReg* 27.

»miecz, (i) głod« = *gladius, fames Vulg, PolAnt* [szyk 6 : 3] (9): Izali mocą/ ogniem/ głodem/ miezem/ ładzánim/ wiązánim/ kiedy kogo ku wierze przymułał? *KrowObr* 26; *Leop Ier* 38/2, 44/12 [2 r.], *Bar* 2/25; *BibRadz Ier* 21/9, *Thren* 4/9; *BielKron* 95; *SkarKazSej* 706a. [Ponadto w innych połączeniach strukturalnych 3 r., przy innych szeregach 2 r.].

»nędza, (i) głod« [szyk 9 : 5] (14): *BielKron* 23; Włzytkim niewdzięcznikom á wzgárdzácóm łłow á nápomínania Pánłkiego obiecuie thu Pan zówždy głod/ nędzę á niedořtátek ná ziemi *RejAp* 58v; *HistRzym* 112v [2 r.]; *BielSat* M4v; *BielSpr* 2; *Paprpán* Cc2v; inem ktorzy krwią řwiádectwá dáć prawdzie o rzeczach przyłżłych niemogli/ dla zámilówánia ich/ łácniej im było głody y nędze ćierpieć/ niźli nam rořkofřzy vżywáć. *SkarŻyw* A3v, 82, 332, 451; *StryjKron* 260, 432; *BielSjem* 35. [Ponadto w innym połączeniu strukturalnym 1 r., przy innych szeregach 4 r.].

»głod, (i, a, albo) niedostatek« = *fames et egestas Vulg* [szyk 4 : 2] (6): *OpecŻyw* 15v; *FalZioł* V 18b; *LubPs* Y4; *Leop Iob* 30/3; Ale gdy głod ná nie przyłzedł á niedořtátek řpiże/ Muřiał do Hifzpániej/ zořtáwiwřzy dziełięć męřow ná zamku/ ktore żywnořciá opátrzył: zořtáwił im też Płá ktory Kroliki z źiemie wygrzebał á do nich nořił. *BielKron* 443; *KochPs* 47. [Ponadto w innym połączeniu strukturalnym 1 r., przy innych szeregach 2 r.].

»głod i niewczas (a. niewczesność)« [szyk 3 : 1] (4): *KromRozm II* d3v; *BielSpr* 2; *SkarŻyw* 300; Skorá ábo płęc nářzá iáko komin wypalona ielř/ od niewczáfu y głodu. *PowodPr* 10. [Ponadto przy innym szeregu 1 r.].

»głod, ogień« [szyk 1 : 1] (2): Pan Kryřtus dla wiáry żadnego niezábijał [!] á Wikárij iego/ dla wiáry/ morzy głodem/ pali ogniem/ zabija miezem? *KrowObr* 11v, 26. [Ponadto w innym połączeniu strukturalnym 1 r.].

»głod i powietrze« (1): ktořkolwiek zořthánie w tym mieřćie/ vmrze od mieczá/ od głodu y od powietrza [*gladio et fame et peste*] *Leop Ier* 38/2.

»głod, (i, albo) pragnienie« = *fames, sitis Vulg, PolAnt; inedia, sitis Modrz* [szyk 27 : 1] (28): *OpecŻyw* 35v, 191v; *TarDuch* B4v, D4; *FalZioł* V 36; *GroicPorz* iiv; *Leop 4.Esdr* 15/58; *BibRadz 2.Par* 32/11, *2.Cor* 11/27; *BielKron* 455v; *KwiatKsiář* M3; *Mqcz* 123d; iuř onego chlebá y winá nie bierzemy tym vmřłem y ku temu końcowi/ áby fie głod y prágnienie od zořłádká zágnało: ále ábyřmy łobie łámánim chlebá wydánie zá nas ná řmierć ćiáłá Chriřtułowego przypomináli *CzechRozm* 261v; *ModrzBaz* 110v; *KochPs* 164; *WerGořć* 213; *ArtKanc* B10, C16v, O15; Bićie/ płomiéń/ nic to mnie/

głód/ ciężkie pragnienie/ Iuz co mąk kto wynalazł/ y fropię więzienie *GórnTroas* 43; *GrabowSet* O4v; *LatHar* 273, 337, 586; *WujNT* 2.Cor 11/27; *SkarKaz* 386b; *SkarKazSej* 669a, 674a.

»smrod albo (i) głód« (2): *RejKup* n5v; niepodobna rzecz gdzie sie wiele Ludzi zawarze ná zamku álbo w mieście/ áby przed smrodem albo głodem nie muiliel fchodźić ná zdrowiu álbo sie poddać á zwálzaczá Lećie. *BielSpr* 63. [*Ponadto w innym połączeniu strukturalnym* 1 r.].

»głód abo (i) ubostwo« [szyk 1 : 1] (2): rzemiołto vmieć/ á rzemiołtem nie robić/ vbośtwá y głodu iest przyczyną. *SkarŻyw* 26; *GórnRozm* K4. [*Ponadto przy innych szeregach* 2 r.].

»ucisk, (a) głód« [szyk 2 : 1] (3): A nędzni ludzie głód á vćilk ćirpieć mułżą. *RejZwierc* 59v; Ktoż tedy nas odłączy od miłości Chrystułowey? vtrapienie? czyli vćilk? czyli głód [*an angustia? an fames*]? czyli nágość? czyli niebezpieczeństwo? *WujNT* Rom 8/35; *ReszPrz* 25. [*Ponadto przy innych szeregach* 2 r.].

»głód, (i) zimno« = *inedia, frigus* *Modrz* [szyk 13 : 8] (21): *BierEz* I3v; *OpecŻyw* 28v; *MiechGlab* 21, 31; Człowiek był fercá dobrego/ vrody średniey/ [...] niewczesnościam przywykły: iáko iest/ żimnu/ głodu/ wiátru/ dymu/ pragnieniu/ łáknieniu/ y gorácu. *BielKron* 387, 255, 280v, 401; *Mącz* 123d; *RejZwierc* 189; *BielSpr* 53v, 65v, 66v, 67v; *ModrzBaz* 109v, 110v; Szczęgo obaczyć możem/ iíz w tym powołaniu/ zaráz Páwłowi S: vkazał Pan Chryftus wżytki prace/ męki/ kámionowánia/ bicżowánia/ głody/ zimná/ vbośtwo/ y inne dochody ná vrząd ApóstolŃki *SkarŻyw* 82, 2, 300 [2 r.], 332. [*Ponadto przy innych szeregach* 8 r.].

Wyrażenia przyimkowe: »dla głodu« (3): *FalZioł* V 32; Pruriunt illi dentes prae inedia, Metapho. Piłzczą mu zęby dla głodu *Mącz* 328c; *SkarŻyw* 451.

»od głodu« = (*in fame* *Vulg*, *Mącz*, *Modrz*; *inedia* *Mącz* (54): *Leop* 4.Esdr 15/8, *Iob* 30/3; *Mącz* 135d; Od głodu ledwé nogi włóczę: a ćiáło Vćhłó/ iáko wilgości w kościach nie łtáło. *KochPs* 169; *SkarŻyw* 300; *Calep* 1116b; *PowodPr* 10; Tráfił się chromy z ślepym v iednego brodu: Obádwa niedołążni/ y łłabi od głodu. *KlonWor* 51. Cf »paść od głodu«, »od głodu poginać«, »od głodu pomrzeć«, »od głodu pozdychać«, »zdychać od głodu«, »od głodu zemdleć«, »od głodu ześć«.

»z głodu« (16): *BierEz* Q2; Z głodu też wielkiego albo długiego/ odchod sie przydawa *FalZioł* V 30; izali nie ták wilcy czynią/ ktorzy gdy nie mogą być mięsem náłyceni/ z głodu sie ziemią náłycáią. *HistAl* K3; *RejZwierc* 100v, 237; *KochMon* 20; *StryjKron* 432; *WerKaz* 299; Któré/ iák lwice z głodu nieznośnégo Wpadwłzy ná łtádo/ káżdą morzy łwégo *KochPieś* 50; *KmitaSpit* A3. Cf »z głodu pomrzeć«, »z głodu pozdychać«, »z głodu zemdleć«.

»przed głodem« (2): kthory był z dopułzczenia Páńłkiego ták frodze obległ y vćińnął miásto Ieruzalem/ że iuz przed głodem mátki łwe włafne dziatki iest mułiáły. *RejZwierc* 200; *BielSpr* 63.

»o głodzie« (17): Bo iednák zły łwar o głodzie A nikt niemádr áłz po łkodzie *RejRozpr* Kv, I3v; *RejJóz* C8; *RejRozm* 396; *RejKup* h4v, t8v, v6; Podobno ták o głodzye doleżymy do dniá. *RejWiz* 72; Zálz nie wiefz że k wieczoru/ zle siedzieć o głodzie. *RejFig* Bb6, Bb8v, Dd2v, Dd7v; *RejZwierc* 217v; Bo o głodzie niechce łye táncowác *KochPieś* 23; *PudłFr* 7; *KlonFlis* C. Cf »być o głodzie«.

»w głodzie« = *in fame* *PolAnt* (10): Tylko łámy groby łtáną sie iem páłace ich á oni łnadz wiecey wgłodzie niż wrołkolŃy vżywáli nábyćia łwoiego *RejPs* 73; *BibRadz* 2.Cor 11/27; *GosłCast* 58;

Będziecie nieprzyjaciołom wáżnym flúżyli/ w głódzie/ w prágnieniu/ w obnáżeniu/ y we wlýtkim niedořtátku. *SkarKazSej* 674a. Cf »być w głódzie«, »w głódzie pomrzcć«.

Personifikacja (1): Ná ręce íkázá iedźie pod łobą zburzenie: Przy woźie flúždy idą głód fwar y blúźnienie. *KochMRot* C2.

W przen (11) : *LubPs* Y5v marg; Srogi głód gdzie flowá Páńlkiego niedořtawa. *RejPos* 197 marg; Bym/ wewnątrz y zwierzechu/ tobą ořtrzeźony/ Do przybytkow twoich/ prořto był wiedźiony. [...] tám głód/ ciężki duřzy Nie będzie: á fmyflów/ prágnienie nie ruřzy. *GrabowSet* O3v.

głód na co (1): nie to co im prořci bráćia poruczaią/ y co Rzeczypořpo: pożyteczno/ czynią: ále z głowy fwey/ y z fercá ná vrzędy obořtrzonego/ ábo z głodu ná fwe dobre mienie/ ábo z wařni ná duchowne/ rořterki řieią/ y dobrym pożytecznym Rzeczypořpol: rádom przeřzkadzaią. *SkarKazSej* 694b.

W charakterystycznych połączeniach: głód panuje; głód ciężki, srogi, wielki.

Zwroty: »być w głódzie« (1): A wřpomoże ye [*wierne*] Pan Bog w ich káźdey przygodzye/ Y hoynye ye náfyći choćby byli w głódzye. *LubPs* K2.

»cierpieć głód« (1): Ale záváždy Kryřtus ćierpi głód y prágnienie w fwyeh członkách/ to ieřt w vbogich *HistRzym* 113.

»głodem ginąć« (1): Głodem ginę/ řzrod tey tu řtráźney puřtyni/ Tyř pokarm/ pořilić rácz/ chlebie iedyny. *GrabowSet* O4.

»głodem umrzcć« (1): izali głodem vmrzcć nie muřim/ gdy od tych řwiętych potraw dla nářzey nieřtwornořci odepchnieni będziem? *SkarKazSej* 671b.

»zdechnąć od głodu« (1): Tegoź ty ágáryku przykláday ná duřzę/ Abowiemći nieboże prawdě mowić muřzę. Ieřliże iey nie vymieřz fweywoley zá mřodu/ Wierz mi żeć potym zdechnie bez cnoty od głodu. *RejWiz* 79.

Wyrażenie: »w głódzie řtrapion« (1): Ktory to głód wáľnie teź moźemy przyrownáć/ kędy nie dořtawa prawdziwey náuki flowá Boźego/ że tám duřzyczká ieřth w wyelkiem głódzie řtrapioná. *LubPs* Y5v marg.

Szeregi: »głód i nędza« (1): Tám tylko fą gody/ na ktorych řami wezwáni weřelą fię/ okrom ktorych głód y nędzá pánuie. *SkarJedn* 3.

»głód i prágnienie« (1): *HistRzym* 113 cf »cierpieć głód«.

Przen: *Chęć, prágnienie* (9) :

głód czego (6): Ale więcz onego czařu będzie wielki głód flowa boźego *WróbŻoľt* S6; *Leop Am* 8 arg. Cf »cirpieć głód«, »głód uřmierzyć«, »głód złota«.

głód w czym (1): á wđdy o Pánie BOże nářz/ iáko ciężki w duchownych rzeczách głód moy? iáko wielka oźiębłořć moiá? *LatHar* 234.

W charakterystycznych połączeniach: głód ciężki, przyrodzony, řwięty, wielki; głód grzechu, pocźciwey náuki, řłowa boźego (2), *řłowa prawdziwego pańlkiego; głód w duchownych rzeczach.*

Zwroty: »cirpieć głód [*czego*]« [*szyk zmienny*] (2): Tákcć teź nářz Skowronek/ niewinna duřzycá [...] Cirpi głód przyrodzony pocźciwey náuki *RejWiz* 171v; *RejPos* 197.

»głód [czego] uśmierzyć« (1): Tedy śpowiednik ma iemu vkázác trzy krepłe/ áby ieden wybrał z nich: przez któryby mogli głód grzechu vśmierzyć. *HistRzym* 122.

Wyrażenie: »głód złota, złoty głód« = *pragnienie bogactwa* (1 : 1): Tákci dziś ludzkie fercá ten fwięty głód złotá/ Pędzi ktemu iż łnadź tám w cieśni mieřzka cnotá. Gdyż bogáctwá których tu ludzie nábywáią/ Są pobudką ku złościam *HistLan* E4; *KlonFlis* C2v.

Wyrażenie przyimkowe: »w głodzie« (1): Tákichci Pan duře z wyeczney śmyerci wyrwác raczy/ A choćby w głodzye myeřkáli on ich nye przebaczy *LubPs* I.

2. *Brak lub niedostatek środków do życia pojmowany jako klęska społeczna; bieda, ubóstwo, drożyzna; caristia BartBydg; fames Mącz; caritas, compressa annona, difficultas, grave pretium, gravitas, incendium a. inopia a. saevitia annonae, penuria Cn (330)* : a po wřlytkym řwyecye głód řye mnożył y po wřlytkyey zýemi Eipřkyey *HistJóz* Cv, B2 [2 r.], B2v, C, Cv, C2 (10); *RejPs* 154v; *RejJóz* K8, L6v, Pv, P5; *HistAl* K3; *MurzNT Luc* 15/14; *BielKom* D7; Y przyzwał Pan głód ná ziemię/ řtárl wřlytkę moc chlebá Zniřfczył vrodzay co było k żywnořci potrzebá *LubPs* Y, O4v; Mąż vbogi kthory potwarza vbogie/ podobien ieřt dźdźowi gwałtownemu/ zá którym przychodzi głód. *Leop Prov* 28/3, *Gen* 41/27, 50, 54, 56, 47 *arg* (12); Ná ten czás iuz práwie nie było co iesć po wřzytkyey ziemi/ przed ciężkiem głodem który był *BibRadz Gen* 47/13, *Gen* 12 *arg*, 10 [2 r.], 47/4, *Ruth* 1/1, I 148a *marg* (12); Rzekł Dawid/ ieřtem zewřząd vciřnion/ wołę řie dác Pánu řwoiemu ná łákkáwá kaźń/ niź nieprzyjacielowi álbo głodowi ná okrucieńtwo/ to ieřt/ morowá plagę obrał. *BielKron* 73v; ábowiem iáko piřzą/ iż [!] gdy głody bywáły zá Senatu y Ceřářzow we Włofkich ziemiách/ Egiph wřzytki żywnořciá przechował *BielKron* 270; Thegoź czáfu w Polřzce/ we Włofzech/ y w Niemcech wielką powoźd byłá y głód nieřlychány/ iż ludzie muřieli iesć źiołá. *BielKron* 370; Ktemu w wořfce Polřkim y Czeřkim był wielki głód y czyrwone niemocy *BielKron* 395v, 11, 14, 17 [2 r.], 18 [2 r.], 52v (52); *Mącz* 445d; *LeovPrzep* Fv; *RejAp* 59v; *HistRzym* 10v; *RejPos* 82v, 197 [2 r.]; *RejZwierc* 125, 204v; *RejPosRozpr* c2; *BiałKat* 65v; Nie będaź závřtydzeni czáfu złego/ á we dni głodu nářyceni będaź. *BudBib Ps* 36/19, *Gen* 12/10, 3. *Reg* 18/2, *Ier* 52/6, I 409b *marg*, *Ez* 14/13, 4. *Esdr* 16/47; *HistHel* Bv, B3; *BudNT Mar* 13/8, *Luc* 15/14; *KochPs* 158; raz y kielich złoty czáfu głodu przedał/ á vbogie żywił. *SkarŻyw* 292, 103 [4 r.], 251, 252, 283, 349, 490; *StryjKron* 72; *WerGořc* 221; *ArtKanc* R16v; y będaź mieřcámi trzęřenia ziemi/ y głody *WujNT Mar* 13/8, *Luc* 4/25, 15/14, *Act* 11 *arg*, 28, s. 511, *Xxxxx*; *PowodPr* 19.

głód na kogo, na co [w tym: przyszedł itp. głód (6)] (11): *LibLeg* 11/78; *LubPs* Y5v; *Leop Act* 11/28, *Apoc* 18/8; Przyszedł táki głód ná ludzi iż wołali o żywnořć zá Krolem/ który ie odfýłá do Iozephá. *BielKron* 17, 265v, 300v, 370v *marg*; *RejPos* 188v; á w tem czářie v nas głód ná pořpolřtwo/ dla niedořtátku y káźdey rzeczý drogořci. *ModrzBaz* 34; *WujNT Act* 7/11.

W połączeniach szeregowych (7): Aprzeto iednegořz dnia przydą ná nie porářki iego/ řmierć/ plácz/ głód [*ideo in una die venient plagrae eius, mors, et luctus et fames*]/ y od ognia będzie řpalone *Leop Apoc* 18/8, *Ier* 28/8; *RejAp* 150, 150v, 188v; *BiałKaz* M2; *WujNT Apoc* 18/8.

W charakterystycznych połączeniach: głód był (będzie, bywał) (53), *mnożył się* (2), *nastąpił, panuje, począł być, począł (zaczął) się* (2), *powstanie, przychodzi (przyszedł)* (2), *przypadł (przypadnie)* (2), *stał się* (10), *szerzył się, trafił się, trwał, zajął się, zamnożył się, zmocnił się, zmógł się, został; głód oddalać*

(oddalić) (2); głodem grozić, karać, kazić, nawiedzić, wyniszczyć; od głodu bronić (2), wybawić; z głodu wywieść; głód ciężki (3), mocny (2), niemały (2), niesłychany, nieznośny (2), okrutny (2), przyszły (4), srogi (3), wielki (53); głód na konie, na ludzi (2), na pospolstwo, na zwierzęta; głodu czas (11), dni, oblicze, początek, srogość, wielkość.

Zwroty: »cirpieć od głodu« (1): A co miał niewdzięczny świat ćirpyeć od głodu y od moru za wżárdzenie Słowa Pánłkyego. *RejAp* 57v.

»głodem dobyć, dostać« [szyk zmienny] (4 : 1): y yełcze wyelye ginnich ziem. ktorichesmi dobilj Bożą pomoczą. głodem a ogniłtą a piekna łfablyą moya. *MetrKor* 46/46v [idem] 46/175; Błazen co głodem chciał zamku dobyć. KSiążę iedno twárdego/ gdy zamku dobywał/ Rzekł że trudno/ chyba iż głodemby go dołtał. Błazen łłyłżąc w łzelineę/ pod zamek łie zákradł/ By zamku głodem dobył/ leżał trzy dni nie iadł. *RejFig* Dd7v.

»głodem dokonać się« (1): Smierćiami boleiących pomrą/ nie będą ich płákác/ ani ich pogrzebą/ gnoiem po obliczu ziemie będą/ á mieczem y głodem dokonáiąłie [et in gladio et in fame consumentur]/ y będzie łcierw ich potrawą ptáłtwu niebieskiemu y bydłu ziemnemu. *BudBib Ier* 16/4.

»(po)karać, skarany głodem« = *punire fame* *Modrz* (5 : 1): Delfowie łskaráni byli: Morem głodem y walkami *BierEz* H2; ys pan bog nas samich y nałze zyemye pokaral włzitkymy zlimy obiczaymy yako głodem thak thes woyną y podatkamy Tvreczkiego Czefłarza *LibLeg* 10/62v; *SeklKat* E, Ev; *ModrzBaz* 4; *SkarKazSej* 688b.

»głodem potraścić, strapiony (a. utrapiony)« (1 : 2): gdyż thy (ná ten czás) był głodem y pracą zrobiony á łtrapiony [quando tu eras fame et labore confectus] *Leop Deut* 25/18; Przeto Henryk obległ zamek Ráciborłki/ ná kthorym głodem ie potraził. *BielKron* 366; *KuczbKat* 25.

»głodem przycisnąć itp., uciśniony itp.; głód cisnął itp.« [szyk zmienny] (3 : 6; 4): Tego tzału głód tziłnął włłytkę zýemyę barzo *HistJóz* C3v; I othworzył Iozeph włłytłkie gumná/ á przedawał Egipczykom: bo iuż y im głód przyćilkał [nam et illos opresserat fames] *Leop Gen* 41/56; AŁe tym ciężłzy głód wćilkał ziemię [Et fuit cum finissent edere alimenturn]. *BibRadz Gen* 43/1; Sálmánázár/ przyciągnął do Sámáryey/ obległ miáłto/ leżał okołó niego trzy látá. A gdy ią głodem łciłnął/ łácno ią otrzymał. *BielKron* 89; Mieli za złe Zydowie Iozephulowi iż przymierze bierze/ gdyż od oblężeniá nie odstąpili. Dla częgo Tytus tym ie więcey łciłkał y łzturmem y głodem/ ták iż iuż w miełcie był korzec ięczmieniá za łto złotyeh czýrwonyeh/ vbodzy iuż łkory y pły tobie wárzyli/ y w łmieciach łzukáli coby iedli *BielKron* 147; miáłto głodem wielkim łciłnionie chćiáło łie okrutnikowi poddác *BielKron* 240; A gdy iuż głodem przyćilnął obegnáńce łwoie Krol ná zamku/ ku rołpáczy przychodzili *BielKron* 354v, 285, 385v; *RejPos* 213v; *StryjKron* 195; *KochPieł* 27; *Phil* D.

»wykorzenić, wykorzeniony głodem« [szyk zmienny] (2 : 1): Oto náwiedzę ie/ młodźiency pomrą od mieczá/ á łynowie y corki ich głodem wykorzenieni będą [filii eorum et filiae eorum morientur in fame]. *BibRadz Ier* 11/22; Bych łie ták bárzo rozniewał ná łwiát/ iżbych gi zniłzczyć á wykorzenić do końcá chćiał/ albo morem/ albo głodem/ albo mieczem/ albo łrogiemi zwiżęthy *RejZwierc* 88, 198v.

»głodem (wy)morzyć« [szyk zmienny] (10): *BielŻyw* 14; Thakież Bulgary łlliriki częłłtim naiełdzaním zwałczył y miáłtha mocne głodem wymorzył. *MiechGlab* 66; *Leop 2.Par* 32/11; *BielKron*

39, 91, 251, 257 [2 r.]; Fame urbem suffocare, Głodem wymorzić. *Mącz* 427d; Y będą fię pász pierworodni nędznych/ á vbodzy bełpiecznie leżec będą/ lecz głodem wymorzę korzeń twoy [et *interire faciam in fame radice tuam*] *BudBib Is* 14/30.

»wziąć, pobrać, wzięty głodem« [szyk *zmienny*] (1 : 1 : 1): *MetrKor* 46/117v; thy wżifithky zyemye naffzy przothkowye bozą pomocza y my thefz pothym szamy naffą ognystą schabla y głodem pobrały *LibLeg* 7/40V; *RejFig* Dd7v.

»zabi(ja)ć głodem« (4): Y daná mu ieft moc/ nad czterzmi łtronámi źemie/ áby zábijał mieczem/ głodem/ y łmierciá/ y bełtyiámi źiemłkiemi [*interficere gladio, fame et morte et bestiis terrae*]. *Leop Apoc* 6/8 [*przekład tego samego tekstu RejAp, WujNT*]; *RejAp* 58; *ModrzBaz* 107v; *WujNT Apoc* 6/8.

»z(a)ginąć głodem« (2): *HistJóz* B2v; á wżyfłko zboże pod Pháráonowá mocą/ niechay chowaiá wżpichlerzach po miešciech/ á gothuiá ie ná liedm lath głodnych kthore máiá znędzic Egyph áby niezáginełá ziemia głodem [et *non consumetur terra inopia*]. *Leop Gen* 41/36.

»od głodu znędzniec« (1): ták iż Egiptłka źiemia y Chánánefłka od głodu znędzniąły [et *laboravit terra Aegypti et terra Chenahan propter famem*]. *BibRadz Gen* 47/13.

Wyrażenia: »głód chleba« = *fames panis Vulg* (1): *Leop Am* 8/11 cf *W* *przen: głód czego*.

»drogość głodu« (1): Iefzczęby dzieci tákich doczekáli cżáfów/ Iżby dobre pożytki bráli z źemie z láfów. Nigdy by tey drogošci głodu nie vználi/ By mię iáko práwá máć/ wżyfłcy milowáli *BielSat* H2.

»głodem porażony« (1): Woyłká wielkie Czełkie/ Węgerłkie/ Rzełkie/ Prufłkie/ etc głodem w Litwie poráżone. *StryjKron* 432 *marg*.

»wytracony głodem« [szyk 4 : 1] (5): *Leop Ier* 16/4, 29 *arg*, 44/18, 27; Y będą leżec na wierzchu źemie iáko ná gnoiú/ y będą wytrácceni głodem y mieczem [et *in gladio et in fame consumentur*]/ á trupy ich łtáná fię pokármem ptakom powietrznym/ y źwierzętham źiemłkiem. *BibRadz Ier* 16/4.

»głodem wytrawiony« (1): W gniewie moim łrogim głodem będą wytrawieni/ A od ptáłtwá po powietrzu będą rozniełieni *LubPs* gg5.

Szeregi: »drogość, (a, i, vel) głód« [szyk 3 : 2] (5): *Caristia*, głód vel *drogosc* *BartBydg* 23; *FalZioł* V 7; *LeouPrzep* b3v; y iáko łtyłzał głofy opowiadáiáce wielki głód á wielką drogošć ná ziemi *RejAp* 58v; *StryjKron* 345. [*Ponadto w innym Połácczenia strukturalnym 1 r.*].

»miecz, (i, a(l)bo, ani) głód« = *gladius, fames Vulg, PolAnt, Modrz* [szyk 27 : 10] (37): *SeklKat* Ev; *Leop 4.Esdr* 15/49, *Ier* 16/4, 29 *arg*, 44/13, 18, 27, *Apoc* 6/8; Abowiem thák mowi pan Bog/ Dáleko to więcey będzie gdy przepuřczę ná Ieruzálem cżtery cięłzkie plagi moię to iefłh/ miecz/ głód/ łrogie źwierzétá/ y mor/ ku wygládczeniu z niey cżłowieka y dobytkow. *BibRadz Ez* 14/21, *Ier* 16/4, 21/7, 32/36; *BielKron* 95, 279; A iefłiże wzgárdzicie łłowá moię/ y głód y miecz poniřczy was. *RejAp* 59, 58, 83, 135; *RejPos* 127, 188v, 189, 236v, 244v; *RejZwierz* 88; *RejPosWstaw* [41³]v; *BudBib Ier* 16/4, 21/7, 29/17, 18, 32/24 (8); *ModrzBaz* 107; *StryjKron* 6; *WujNT Apoc* 6/8; *PowodPr* 14. [*Ponadto w innych połácczeniach strukturalnych 5 r., przy innych szeregach 2 r.*].

»głód, (i, a(l)bo, a) mor« = *fames, pestis PolAnt, Vulg, Modrz; fames, pestilentia PolAnt, Vulg* [szyk 28 : 11] (39): *BierEz* H2; *SeklKat* Ev; *MurzNT Matth* 24/7; *Leop Ier* 29 *arg*, 44/13; *BibRadz Ier* 32/36, I 418v *marg*; *BielKron* 95, 136, 176, 228, 265v, 300v; Obiecał iey pokuřzáć mory/ głody/ rozlicznymi łtráchy/ walkámi/ niemocámi/ y łmierciámi dziwnemi *RejAp* AA8, 57v; *RejPos* 244v,

276v marg; *BiałKat* 196; *BielSat* M4; *RejZwierc* 88, 198v; *BudBib* I 189d marg, 3.Reg 8/37, *Ier* 29/17, 18, 32/24, 36; *ModrzBaz* 4, 105v; Owi głodem/ á drudzy morem okróceni/ Wielka trofkámi część porázeni. *KochPs* 166; *WisznTr* 32; *BielSen* 5, 10; *BielSjem* 34; *BielRozm* 6; *WujNT Matth* 24/7, *Luc* 21/11; *PowodPr* 24; *SkarKazSej* 688b. [Ponadto w innym połączeniu strukturalnym 1 r., przy innych szeregach 11 r.].

»głód, (i, a) niedostatek« [szyk 5 : 2] (7): *BielŻyw* 141; Abowiem głód wżyśthkę ziemię/ á wielgi niedośtátek/ hoyną żyzność pierwżyich lath zepfuią [*consumptura est enim fames omnem terram et ubertatis magnitudinem perditura est inopiae magnitudo*]. *Leop Gen* 41/30; *GórnDworz* P7v; *BudBib* I 346d marg; *ArtKanc* M5; nie máłż woyny y rozruchow: nie máłż głodu/ y niedośtátkow: nie máłż zarázy y śmrodow *LatHar* 598, 604. [Ponadto w innych połączeniach strukturalnych 4 r., przy innym szeregu 1 r.].

»niepłodność a głód« (1): Oto siedm lat przydą wyełkiew obfitoŧtzi we wśytkiew zýemi Eipśkiew/ po ktorych będą drugye siedm lat tákiew nyepłodnoŧtzi á głodu iż będąże zapamiętana wśyotka obfitoŧtz która przed tym była *HistJóz* B2.

»głód i nieurodzaj« [szyk 2 : 1] (3): *BielKron* 388; Nákoniec/ náviedził go Pan Bog wielkim głodem y nieurodzáiem: iŧz chlebá niemáiąc/ musiał aŧz do Egiptu po chleb ślác. *SkarŻyw* 349, 283.

»głód, (albo, i) niewola« [szyk 2 : 1] (3): *Leop Os* 9 arg; A gdy iuż co dáley to bárzyey wćiŧk ŧie rozmagał/ to iefť/ śmrod/ mor/ niewola/ głód ták iŧz ociec ŧynowi/ á ŧyn oycu z ręku wydzýerał ŧtráwę. *BielKron* 147; *KuczbKat* 25.

»ogień, (a) głód« [szyk 3 : 1] (4): Przetho widzimy iż od dwu ŧet lath tego ludu żadny práwie do gruntu nie przełomił iego nieprzyiáciel/ chyba mor/ wiátr/ ogień/ głód/ wodá/ álbo wnątrzne walki łámych *BielKron* 259v, 279; *RejAp* 149; czemu ták wiele ludźi chorych? czemu z wielkich ŧtanow śtáią ŧię vbodzy? czemu powodźi? czemu mory? czemu ognie? czemu głód? czemu nieprzyiáciel? *WerKaz* 295. [Ponadto w innych połączeniach strukturalnych 3 r., przy innych szeregach 5 r.].

»głód, (i, abo) powietrze (morowe a. złe)« = *fames, pestis Vulg, PolAnt* [szyk 10 : 3] (13): *LeovPrzep* b3v; *RejAp* 135; Groźi głodem powietrzem/ groźi krwie rozlaniem *RejZwierc* 244v; *BudBib* 2.Par 6/28; *SkarŻyw* 30; Vchoway głodu/ y powietrza złégo *KochFrag* 29; Od woyny/ głodu/ y powietrza morowego/ Wybaŧ nas Pánie Iezu. *LatHar* 341, 417, 622, 623, *Aaa5v*; Tákowe plagi/ naywiéŧzemi Pan Bog opowiedział być te trzy/ głód/ powietrze morowe/ y miecz nieprzyiácielŧki *PowodPr* 7, 14. [Ponadto przy innych szeregach 7 r.].

»głód, požoga« (1): nie ŧie poćiefznego tey Koronie nie dzieie: iedno wŧtáwiczne Interregna/ trwogi/ woyny/ [...] nuż mory/ głody/ požogi/ naiázdy Tátárfkie/ kozáckie/ mordy domowe/ y plagi przed tym niezwyčáyne/ ktorym końcá niemáłż. *PowodPr* 24.

»nie głód ani pragnienie« *non fames neque sitis Vulg* (1): *Leop Am* 8/11 cf *W przen: głód czego*.

»głód, (i, a) śmierć« *fames, mors Vulg* (5): *Leop Apoc* 6/8; *RejAp* CCv, 58; Ogień/ grad/ głód/ y śmierć/ wśytko to iefť dla pomŧty ŧworzono *BudBib Eccli* 39/34 [35]; *WujNT Apoc* 6/8.

»ubostwo, głód« = *paupertas, fames Vulg* (1): Przepuśćzę ná cię złe rzeczy/ wdowŧtwo/ vboŧtwo/ głód/ miecz/ morowe powietrze *Leop 4.Esdr* 15/49. [Ponadto w innym połączeniu strukturalnym 1 r., przy innych szeregach 9 r.].

»głód, (a, abo, i) ucisk (a. ścisk)« = *fames, tribulatio Vulg* [szyk 6 : 1] (7) : Tenże też Yakob fyná fwego Iozeffá myał won głód á vćífk ktory był po wślytkim Egipcye/ wielką pomoc *GliczKsiąż* C5v; *LubPs* Y5v; *RejPos* 252; *WujJud* A4v; A ná ten czás był w Kijowie głód wielki/ a vćífk frogi po wślytkiey Ziemi Ruskiey. *StryjKron* 185; *BielSen* 10; *WujNT Act* 7/11.

»głód, (abo, i) walka« [szyk 6 : 2] (8): *BierEz* H2; *SeklKat* E, T2; *BielKron* 365v; Tákci też o dniu ładnym [...] gdy obaczyćie że łye thy rzeczy peńnić będą/ iáko Sekty rozmaíte/ głody/ walki/ powietrza morowe ná wielu mieścách/ wiedzćie żeć iuż blisko ten to dzień będzie. *LeovPrzep* G3v; *RejPos* 75v; *BielSen* 5; *BielRozm* 6. [Ponadto w innym połączeniu strukturalnym 1 r., przy innych szeregach 3 r.].

»wojna, (i) głód« [szyk 4: 1] (5): *LibLeg* 10/62v; Stąd przyśly ná nie trwogi/ kłopoty/ wojny/ głody/ mory etc. plagi od Bogá ípułczzone. *BielKron* 265v; *LatHar* 176, 341, 417. [Ponadto w innym połączeniu strukturalnym 1 r., przy innych szeregach 3 r.].

»głód i zaraza morowa« (1): łłufzny ład Páńki dopuśczał głody y zarázy morowe/ częścíey niż ktorych prześlych wiekow. *PowodPr* 7.

»żyzność albo głód« (1): ábowiem po wylaniu Nilufá máią znáki iefli żyzność álbo głód wylanie przyniełie/ iefli iedno dwánaście łokci wyleie/ tedy głód *BielKron* 270.

Wyrażenia przyimkowe: »dla głodu« (7): przyślíłimy boyem niemałz łtrawy byđłu náłzemu dla głodu wzyemi Chanaan *HistJóz* E2v; *MiechGlab* 56; *LibLeg* 10/124; *BibRadz Gen* 47 arg; *SkarŻyw* 283 marg; To Miáłto y Zamek Kijowski [...] Boleśław Krol z Swantopelkiem obległ/ á przez dobrowolne podánie/ dla głodu w Mieścíe pánującego zá krotki czás y miáłto y zamek Kijow wziął *StryjKron* 170, 777.

»prze(z) głód« = *fame Modrz* (7): Drugie łiedń wołow chudych á kłofow wyłchłych/ znáczą drugie łiedń lat wielkiey nieplodnośći/ ták iż zápomniá ludzye onych pirwlych rodzáynych przez głód. *BielKron* 17, 96 marg, 228, 365v; *GórnDworz* P7v; Iákom zebrał łto mężow/ ze wlıząd potáiemnie/ Y zákrzył rozdzieliwśly/ w dwie iáłkinie ciemne. Zywiác chlebem y wodá/ iáko w ten czás było/ Bowiem prze głód niemały/ dośtátku nie było. *HistHel* B4; *ModrzBaz* 105v.

»w głód« (3): *GliczKsiąż* C5v; Kmieć ktory nie záśieie/ iuż wiáry nie godzien: á we zły rok y w głód Pan go nie záłóży/ áni zborguie: nikt zań ręczyć nie będzie. *GostGosp* 38, 68.

»w głodzie« = *de fame Modrz* (8): *RejJóz* L8, M3; Trzy látá ni kropiá dźdzu ná nie nie vpádlá/ A nie iedná w tym głodzye y dzyecię máć zyádlá. *RejWiz* 181v; *ModrzBaz* 115v; Będá mieć co ieść/ y w nácięższym głodzie. *KochPs* 53, 46; *SkarŻyw* 252 marg; *GrabowSet* K4.

W przen (3) :

głód czego (1): Oto dni przychodzą/ mowi Pan: á wypuśczę głód ná ziemię: ále nie głód chlebá/ áni prágnienie wody/ ále łluchánie łłowá Bożego. *Leop Am* 8/11.

Zwrot: »ucisnąć głodem« (1): nie vćífnie Pan Bog głodem dułzé łpráwiedliwego *KołakSzczęśl* B4v.

Szereg: »głód a nędza« (1): Iż iefli nie będziecie łtrzedz woley á rośkazánia Páná łwoiego/ thedy Pan przepuśći ná was głód á nędzę we wślythkich łpráwach wáłzych. *RejPos* 83.

Synonimy: 1. łaknienie; 2. drogość, nieplodność, nieurodzaj, ubostwo.